

Csodabogarak Budapest idegenforgalmi utmutatójában

A *Magyarság* mindig igen behatóan és bizonyos, magasabb érdekek szemmel tartásával foglalkozik az idegenforgalom kérdéseivel. Ez indít engem arra, hogy az alábbiakban olyan visszaszólásra hívjam fel nagybecsű lapjának figyelmét, amelyben azonnal intézkedni kell, ha csak nevetségessé nem akarjuk tenni magunkat ország-világ előtt.

A *Magyarság* már több ízben felhívta az illetékesek figyelmét arra, hogy az idegenvezetők milyen téves és sokszor káros ma-

gyarázatokkal szolgálnak az idegeneknek és én éppen a *Magyarság* e cikkeinek tulajdonítom azt, hogy a hatóságok fölfigyeltek az idegenvezetés terén mutatkozó hiányosságokra és most már idegenvezetői vizsga letételét követelik azoktól, akik Budapesten idegeneket akarnak vezetni. Amióta az idegenvezetőket vizsgáztatják, azóta nincs is annyi panasz ellenük és azt, hogy ezen a téren végre rendet teremtettek, azt a *Magyarság* kétségtelenül mint egyik nagy publicisztikai sikerét könyvelheti el.

A legujabb idegenforgalmi utmutató

Attól tehát már megszabadultunk, hogy az idegenvezetők téves adatokat, káros magyarázatokat, történelmi falsumokat vagy ostobaságokat mondjanak az idegeneknek. Most már ugy alakult a helyzet, hogy ezeket nem előszóval adják elő az idegeneknek, hanem lenyomatják őket és a hivatalos apparátus felhasználásával szözzák az idegenek nyakába. Ezek között bizonyára nem egy akad, aki szörnnyülködve csapja össze a kezét annak olvastára, amit neki szinte hivatalosan nyomnak a kezébe.

A minap egy németországi ismerősöm jött Budapestre. En is hivatam a propaganda és a város jó hírneve is idecsalta. Az Idegenforgalmi Tanács müncheni irodája útján jutott el Budapestre. Tehát az állam egy hivatalos idegenforgalmi irodája révén és az Ibusz, tehát egy állami üzem igénybevételével jött el megnézni a magyarok fővárosát, amelyről már oly sok szépet és jót hallott. Miután lefizette az utazás költségeit, kezébe nyomtak egy füzetet, amelynek ez a címe: *Rundfahrt durch Budapest*. Szerzője Glass Tibor. A könyv *Budapest* jelent meg, 1935-ben.

„Schutzherr von Ungarn“

Idecsatolom a könyvet és Főszerkesztő Ur a saját szemével is meggyőződhetik arról, hogy nem a levegőből szűröm le azokat az ostobaságokat és azt az elképesztő történelmi tudatlanságot, amit ebben a füzetben ötven és egynéhány oldalra sikerült összeszorítani a könyv előttem egyébként ismeretlen szerzőjének. Arról nem is beszéllek, hogy aki ezt a könyvet írta vagy fordította, vagy Öbúdán, vagy a Rombach-utca környékén igyekezett elsajátítani az „irodalmi“ németiséget. Az utóbbi városrészt valószínűbbnek látszik, mert ezt a szót: „Christentum“, következetesen „Christentum“-nak írja. A szabadságharcot egyik helyen „Erhebung“, a másik helyen „Erhebung im Freiheitskampfe“-nak mondja. Ez utóbbi kifejezésben még akkor is egészen rejtélyes jelentőségű ez az „Erhebung“ szó, ha az egész mondat a szemünk előtt van. Magyarország kormányzójának ezt a címet adja: „Schutzherr von Ungarn“. Hogy ezt honnan vette, a kormányzó milyen címet fordítja így le, az egészen ismeretlen. A kormányzó ur nevét is így írja le: *Held Miklós Horthy*. Miután a vitézi szék intézménye egészen tősgyökeres magyar intézmény, amelyet a külföldön egyáltalában nem ismernek (és ezért ezt a leghelyesebb le nem fordítani), de miután nem ismerik a *Miklós* szó jelentését sem, viszont azonban magyar keresztnévet sejtene a „Miklós“ és a „Horthy“ szóban is, ennél fogva bizonyára sokan lesznek, akik azt hiszik, hogy Magyarország kormányzójának „Held“ a családi neve, „Miklós“ és „Horthy“ pedig a két keresztnév. Egy alldéutsch tehát, aki talán már hallotta

a Horthy-nevet, bizonyára azt hiszi, hogy ime, Magyarország kormányzója is — német származású és „rákényszerítették“, hogy *Horthyra* magyarosítsa a nevét.

Csak 107 évig tartott a török uralom

Nem akarok sokat időzni a fordítás kritikájánál, mert sokkal nagyobb hibája ennek a könyvnek az, hogy *tele van történelmi falsumokkal*. Lehet, hogy ezeknek egyik-másika talán csak sajtóhiba, viszont meg kell követelnünk, hogy azokban a könyvekben, amelyek az idegenek kezébe adnak, legalábbis ne legyenek olyan sajtóhibák, amelyek vagy egyszerűen meghamisítják a történelmet, vagy pedig ostobaságot csempésznek bele az idegenek ismeretei közé. Azt írja ez a könyv, hogy Buda 107 évig volt török megszállás alatt. Ennek a szomorú korszaknak további ötven évről egyszerűen megfeledkezik a szerző. Szerinte az országház építési költségei 40 millió forintra rúgtak. Aztán zárjelben értékeli a forintot és pedig 1 pengő 60 fillérrel. Sem az egyik, sem a másik számadata tudvalevően nem igaz, mert az ország-ház építése 37 millió koronába került, a forint pedig semmiféle értékkel sem 1 pengő 60 fillér.

Császári és királyi palota a Várhegyen

Megemlékezik a füzet a pannóniai születésű *Valentinianus* császárról és azt írja, hogy a mai királyi palota helyén volt az ő császári palotája és itt 375-ben koronázták meg. Ennek a császárnak a nevét ő egyszerűen *Valentianus*-ra rövidíti le. Talán sajtóhiba. Viszont nem lehet sajtóhiba a 375-ös évszám. Csakhogy nem ebben az évben kiáltották ki császárnak, hanem 364-ben és 375-ben nem koronázták meg, hanem erős felindulásában — megütötte a guta. Nem is a Várhegyen és nem is Aquincumban. Aquincumhoz csak annyi köze volt, hogy a quádok ellen viselt háború alkalmával 375-ben megfordult Aquincumban is, de a Várhegyhez semmi köze sem volt, mint ahogy a rómaiak idejében a Várhegyen se császári palota, se más építmény, talán még csak egy őrtorony sem volt.

Nyolc vezére volt a honfoglaló magyaroknak

Bizonyára jóízűt fognak kacagni azok, akik azt olvassák, hogy a *Rudas-fürdő* és a *Szent Imre-fürdő* még ma is abban az állapotban van, ahogy a törökök annak idején felépítették. Nem azt írja, — ami a tényeknek megfelel — hogy mind a két fürdőben még egy-egy medence vagy egy-egy épület van meg eredeti állapotában, hanem hogy az egész fürdő úgy van meg ma is, ahogy a törökök építették. Tehát a kazánház, sőt a gyárkémény is. Annyit talán a szerző is tud,

hogy ez nem igaz, viszont ez esetben nem szabad illet leírnia, ha csak — *mulattatás céljából* nem állít ilyeneket. A milléniumi emlék — a Milleniumot mindannyiszor *Milleneum*-nak írja — leírása alkalmával ezt mondja: „Die Reiterstandbilder Árpáds und der sieben Heerführer“. Szóval a szerző szerint a honfoglaló magyaroknak nem összesen hét vezérük volt, hanem nyolc: *Árpád és még hét vezér*. Zala György tehát egy vezér szobrával adós maradt s amikor az idegenek ezt a leírását olvassák, a hét pompás és ma már világhírű lovasszobor láttára bizonyára erősen hiányolják, hogy a nyolcadik szobor, a nyolcadik vezér szobra nincs felállítva.

Árpád apánk és fia — Szent István

Egészen mulatságosak a könyv további történelmi adatai. 896-tól 997-ig egészen kurtára fogja a történelmet és bizonyára ezért kénytelen kitörölni a történelemből azokat a vezéreket, illetve fejedelmeket, akik Árpád és Szent István között álltak a magyarság élén. Ezt a több, mint száz évet így intézi el a szerző: „Der Sohn des Fürsten Árpád, Szent István!“ *Szent István apja Árpád vezér*, ami bizonyára még a magyar történelemben kevésbé járatos idegenek előtt is, mint egészen különös novum fog jelentkezni. Ezek után már szinte alig-alig hiszszük el, hogy az sajtóhiba lenne, hogy a *kiégyezést 1876-ban kötötte meg a nemzet az uralkodóházzal*, mert, aki annyi és akkora tudatlanságot áru el, mint a szerző, arról már feltételezzük azt is, hogy *Deák Ferenc* nagy művének törvénybe iktatása évszámát sem ismeri.

Számok és b.tük vitustánca

Számadataiban különben bámulatosan tud „tévedni.“ Szinte azt lehetne mondani, hogy egy számadata sem felel meg a valóságnak. Budapest lakosainak a számát például 1.300.000-re teszi, holott Budapest kiszámított lakossága 1.056.000. (Az 1930-as népszámlálás szerint 1.004.000.) Nagy Budapest lakosainak a száma viszont 1.421.600. A *Lánchíd* hossza 384 méter, szerinte 375 m. Az *Erzsébethid* hossza 374 méter, szerinte 290 m. A *Margitsziget* hossza 2 kilométer, szerinte 4 km. Az *Andrássy-ut* hossza is, szerinte 4 kilométer, pedig ez, sajnos, csak 2,3 km. A *margitszigeti forrás*, szerinte 1000 méter mélységből fakad, a valóság szerint 118 méter mélységből. Szerinte a *margitszigeti forrás* azért kitünő, mert nagy a *foszfortartalma*. Hát mindent találtak a *margitszigeti vízben*, többek közt *meszet, kén, nátriumot, mangánt, lithiumot, stb., stb., csak foszfort nem találtak benne*. Ez csak a szerző analizálásában szerepel. Mit szóljunk ezeketán arról, hogy *Beethoven 53 évvel a halála után még hangversenyt adott a Várszínházban*, hogy szerinte a *belvárosi templom pompás reneszánsz-stílusban épült* és ugyanez a stílusa az egyetemi templomnak is; hogy szerinte csak *öt Corvina* (a szerző állandóan *Corviniát* ír) van a *Nemzeti Múzeum birtokában*; hogy a *Nemzeti Múzeumot „Pollák“ építette*; a *Nemzeti Múzeum kertjében szobra van a nagy olasz szabadsághősnek, Garibaldi-nak*; a királyi várat *Mária Terézia* idejében „*Hildebrand*“ restaurálta s a *Bazilika a Sta Maria di Carignano sennai* (és nem sienai) bazilikájának mintájára épült?!

Béla király jegyzője — „Schreiber“

Ezek után nem lehetünk meglepődve, hogy a király a „Millenium“ évében a Köröndön szobrot emeltetett *Ocskay*-nak s hogy Béla király névelten jegyzője csak egy „*Schreiber*“ volt és még annyi protekciója sem volt, hogy magát dijnokká (*Diurnist*) léptethette volna elő.

Ismerünk egy egész sereg kitünő kiadványt, mely Budapestet ismerteti és ezért érthetetlen és egészen rejtélyes, hogy miért éppen ezt a silány és egyenesen megbotránkoztató nyomtatványt szözzák hivatalos aszisztenciával az idegenek nyakába. Érdeklődtem, hogy ki ez a nagybefolyású *Glass Tibor*? Kije, mije ez az Idegenforgalmi Tanácsnak, vagy az Ibusz-nak? Kinek atyafia, kinek a sógora, komája ez az ur? De csak annyit tudtam meg, hogy ő az idegenek — *pénzváltója*.

Talán még nem késő. Hiszen az idegenjárás csak most kezdődött meg és még meg lehet gátolni, hogy ez a könyv köznevetség tárgyává tegye ezt a várost, amely évente, — igen helyesen, — száz ezreket költ arra, hogy a város és a nemzet jóhírnevét vigye szét a világban és igen helytelenül — a nyomdájában ilyen silány idegenvezető könyveket nyomtat ki.

Szilvássy István dr.